hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Gebiedsprocessen

De 10 succesfactoren

Karel Bruin-Baerts, 1 november 2017

Inhoud presentatie

- Aanleiding gebiedsprocessen
- De 10 succesfactoren
- Ervaringen tot nu toe

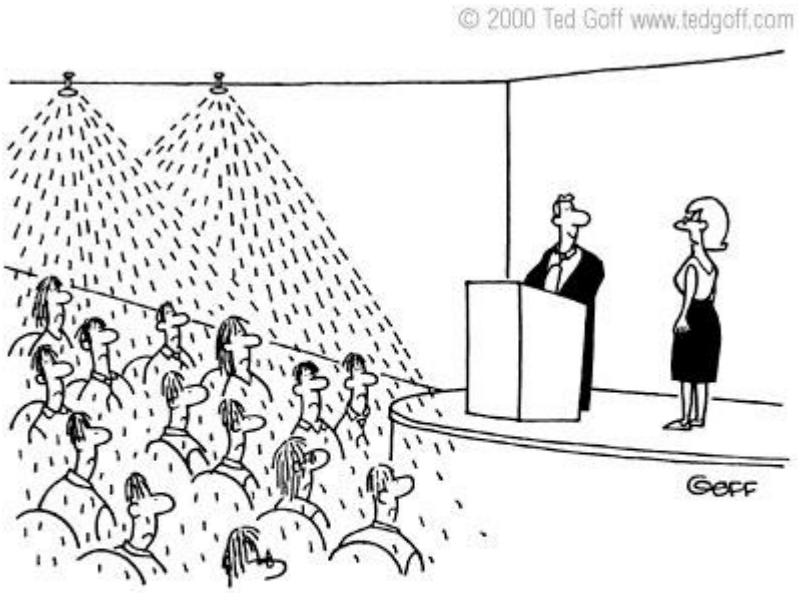

"You're not allowed to use the sprinkler system to keep your audience awake."

Klimaatsverandering geeft nieuwe opgaven

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Klimaatveranderingen zorgen voor soms te veel en soms te weinig water.

Samenleving veranderd

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Verandering taakopvatting overheid

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Initiatiefvorming

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Wederzijdse afhankelijkheid neemt toe

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Waterbeheer is een zaak van meerdere partijen, we kunnen het niet alleen!

Zonder samenwerking kunnen doelen en kansen in het waterbeheer niet worden gerealiseerd.

Deltavisie

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

- HHNK klimaatbestendiger maken in samenwerking met de regio.

- Deltaprogrammeur voor stimuleren en faciliteren van voorbeeldprojecten.

- Texel benoemd als praktijklabarotorium.

Gebiedsprocessen, complex

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Simple, Complicated and Complex Problems

SIMPLE	COMPLICATED	COMPLEX
Baking a Cake	**Sending a Rocket to the Moon**	**Raising a Child**
The recipe is essential.	Rigid protocols or formulas are needed.	Rigid protocols have a limited application or are counter-productive.
Recipes are tested to assure easy replication.	Sending one rocket increases the like lihood that the next will also be a success.	Raising one child provides experience but is no guarantee of success with the next.
No particular expertise is required, but experience increases success rate.	High levels of expertise and training in a variety of fields are necessary for success.	Expertise helps but only when balanced with responsiveness to the particular child.
A good recipe produces nearly the same cake every time.	Key elements of each rocket must be identical to succeed.	Every child is unique and must be understood as an individual.
The best recipes give good results every time.	There is a high degree of certainty of outcome.	Uncertainty of outcome remains.
A good recipe notes the quantity and nature of the "parts" needed and specifies the order in which to combine them, but there is room for experimentation.	Success depends on a blueprint that directs both the development of separate parts and specifies the exact relationship in which to assemble them.	Can't separate the parts from the whole; essence exists in the relationship between different people, different experiences, different moments in time.

Source: Westley, F., B. Zimmerman and M. Q. Patton, 2006, *Getting to Maybe: How the World is Changed.*

1. Eigenaren centraal, start van onderop.

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Stel de ambities van de gebiedspartijen centraal

2. Partijen van vlees en bloed

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

- Ooit een organisatie een hand gegeven?
- Belang van een goed netwerk

3. Vraaggericht werken

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

- Geen agenda vooraf
- Waterrobuust en klimaatbestendig maken iets van alle gebiedspartijen

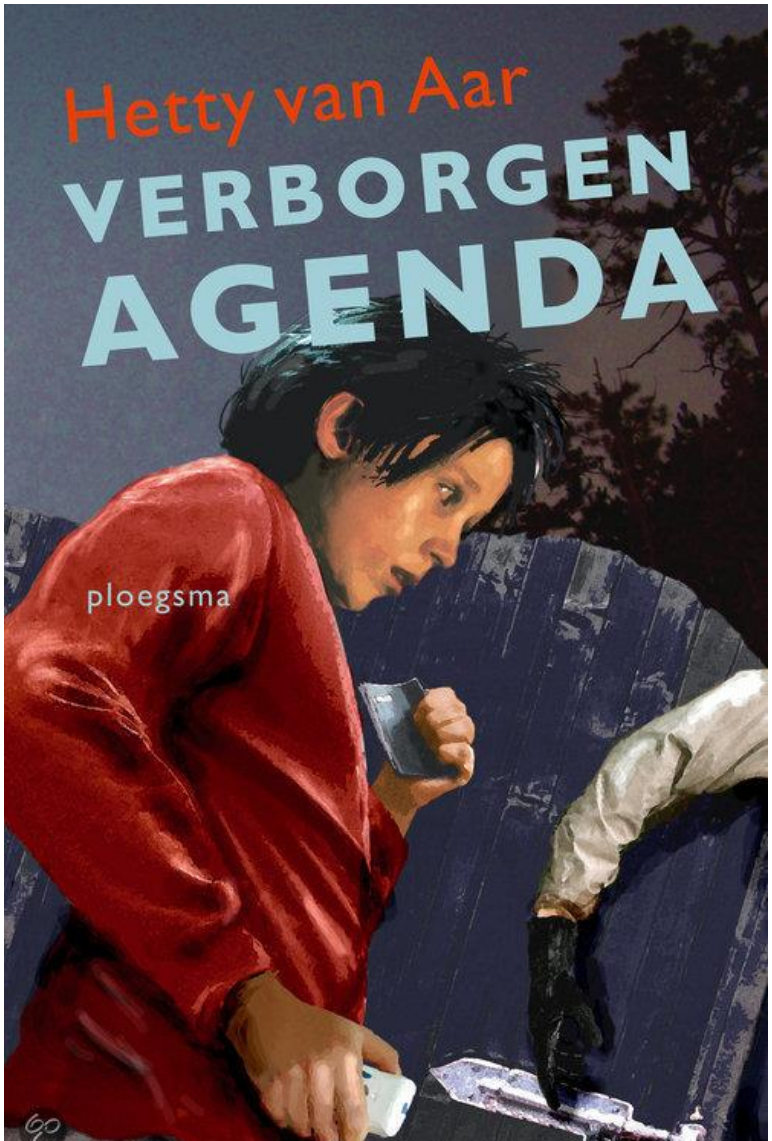

4. Veilige omgeving

- Belang van goed spelregels vooraf, zodat voldoende denkkracht kan worden gemobiliseerd.

5. Geen freeriders

Iedereen doet mee

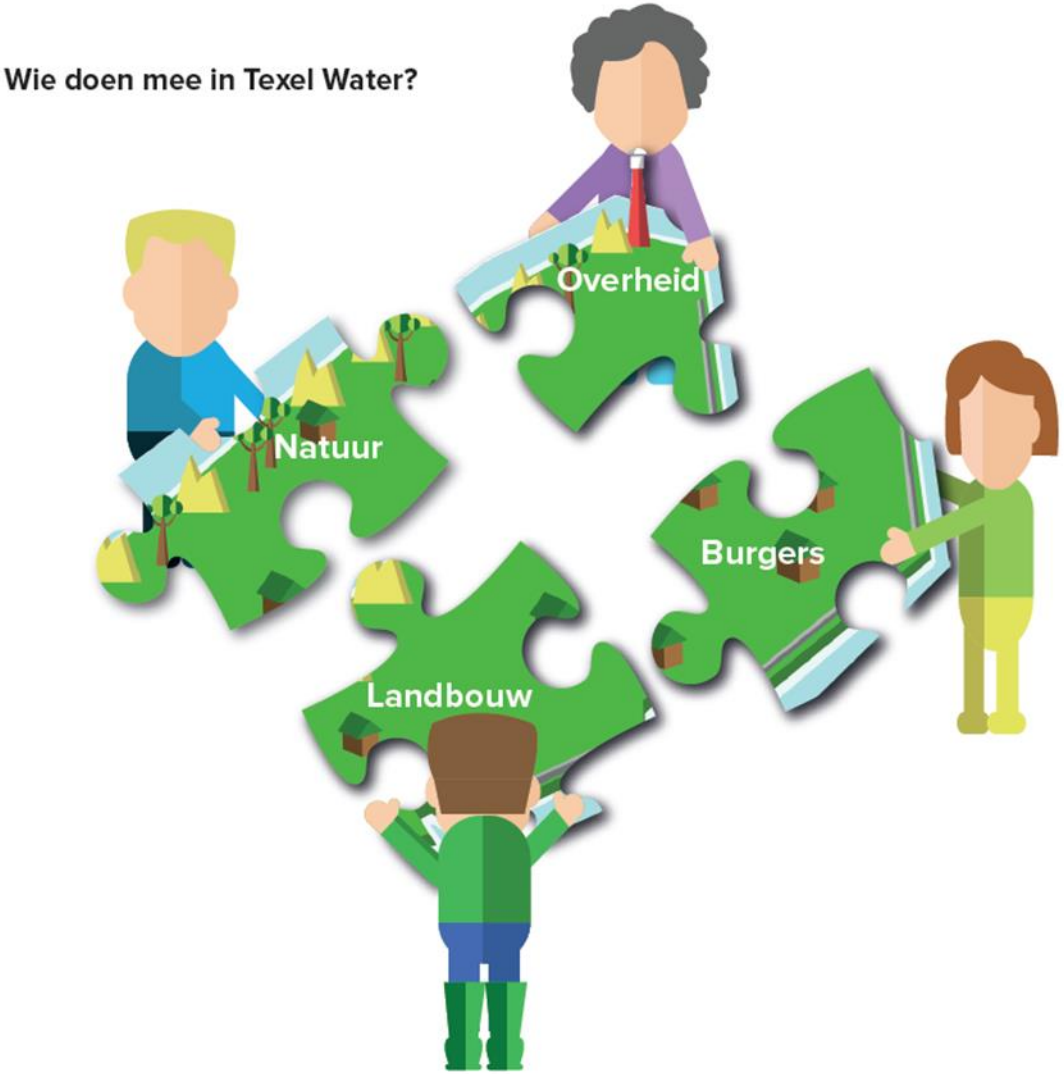

6. Mandaat voor meedoen

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

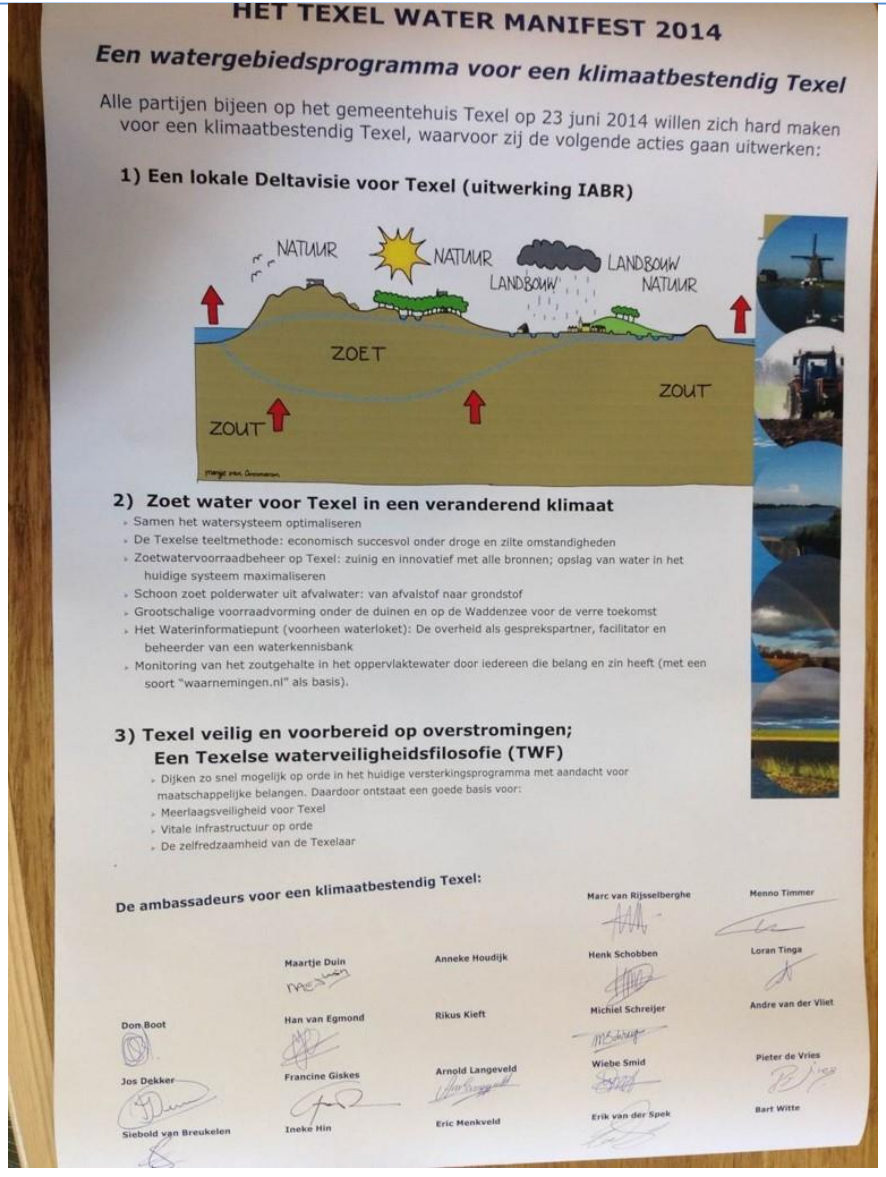

HET TEXEL WATER MANIFEST 2014

Een watergebiedsprogramma voor een klimaatbestendig Texel

Alle partijen bijeen op het gemeentehuis Texel op 23 juni 2014 willen zich hard maken voor een klimaatbestendig Texel, waarvoor zij de volgende acties gaan uitwerken:

1) Een lokale Deltavisie voor Texel (uitwerking IABR)

2) Zoet water voor Texel in een veranderend klimaat

- Samen het watersysteem optimaliseren
- De Texelse teeltmethode: economisch succesvol onder droge en zilte omstandigheden
- Zoetwatervoorraadbeheer op Texel: zuinig en innovatief met alle bronnen; opslag van water in het huidige systeem maximaliseren
- Schoon zoet polderwater uit afvalwater: van afvalstof naar grondstof
- Grootschalige voorraadvorming onder de duinen en op de Waddenzee voor de verre toekomst
- Het Waterinformatiepunt (voorheen waterloket): De overheid als gesprekspartner, facilitator en beheerder van een waterkennisbank
- Monitoring van het zoutgehalte in het oppervlaktewater door iedereen die belang en zin heeft (met een soort "waarnemingen.nl" als basis).

3) Texel veilig en voorbereid op overstromingen; Een Texelse waterveiligheidsfilosofie (TWF)

- Dijken zo snel mogelijk op orde in het huidige versterkingsprogramma met aandacht voor maatschappelijke belangen. Daardoor ontstaat een goede basis voor:
- Meerlaagsveiligheid voor Texel
- Vitale infrastructuur op orde
- De zelfredzaamheid van de Texelaar

De ambassadeurs voor een klimaatbestendig Texel:

Marc van Rijsselberghe
Menno Timmer
Maartje Duin
Anneke Houdijk
Henk Schobben
Loran Tinga
Don Boot
Han van Egmond
Rikus Kieft
Michiel Schreijer
Andre van der Vliet
Jos Dekker
Francine Giskes
Arnold Langeveld
Wiebe Smid
Pieter de Vries
Siebold van Breukelen
Ineke Hin
Eric Menkveld
Erik van der Spek
Bart Witte

7. Praktisch en resultaatgericht

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Agrariërs meten verzilting oppervlaktewater op Texel

Akkerbouwer Pieter Langeveld uit De Cocksdorp op Texel meet om de week het zoutwatergehalte in het oppervlaktewater. Hij doet dit samen met negen collega's verspreid over het eiland. Onlangs kregen de agrariërs nieuwe sensoren die direct kunnen worden aangesloten op een mobiele telefoon. De resultaten kunnen zo gelijk worden doorgestuurd en centraal worden verzameld. De metingen maken deel uit van het project 'Texel Water' van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, LTO Noord en enkele natuurorganisaties. Doel is in kaart te brengen hoe het werkelijk is gesteld met de verzilting op het eiland. Lees meer op pagina 11.

Foto: Edo Kooiman

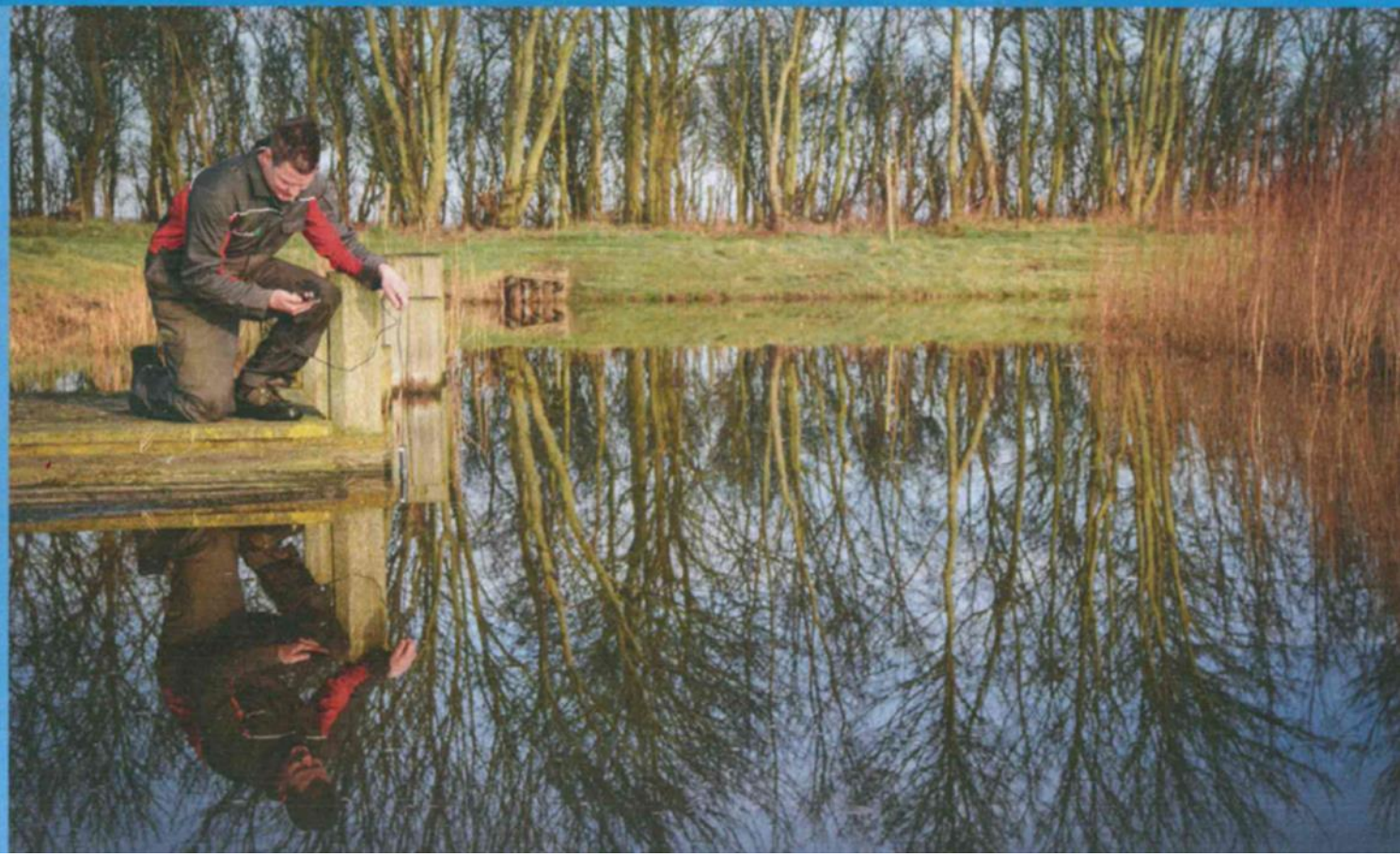

7. Met de smartphone het zoutgehalte meten

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

7. Texelmeet

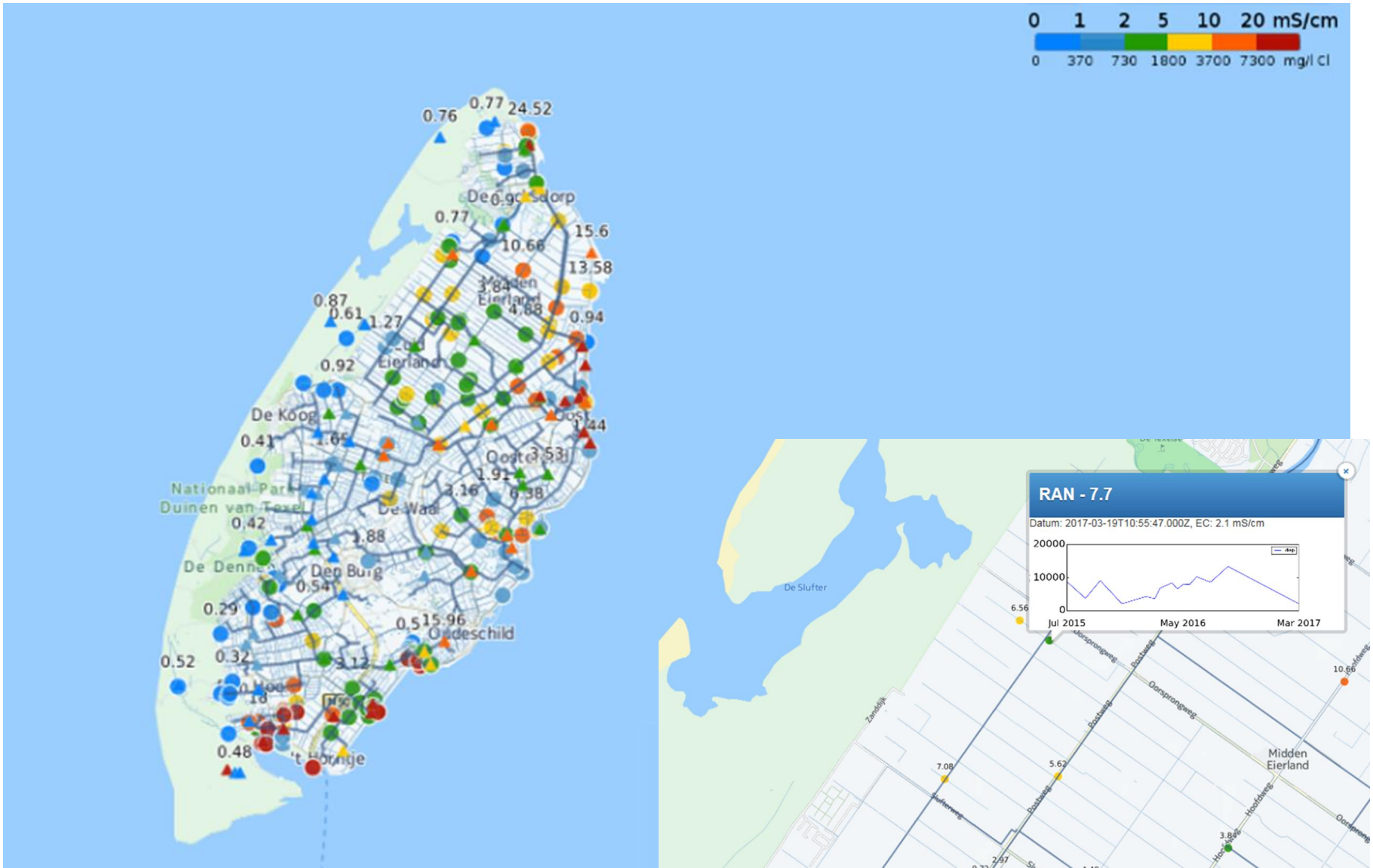
0 1 2 5 10 20 mS/cm
0 370 730 1800 3700 7300 mg/l Cl
De Koog
Nationaal Park Duinen van Texel
De Waal
De Denne
Den Burg
Oudeschild
Midden Eierland
De Slufter
RAN - 7.7
Datum: 2017-03-19T10:55:47.000Z, EC: 2.1 mS/cm
20000
10000
0
Jul 2015
May 2016
Mar 2017

7. Zoete stuw

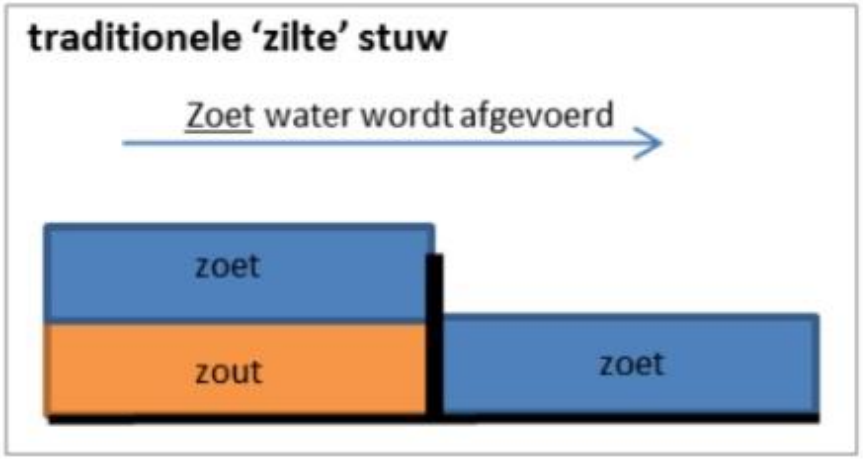
traditionele 'zilte' stuw
Zoet water wordt afgevoerd
zoet
zout
zoet

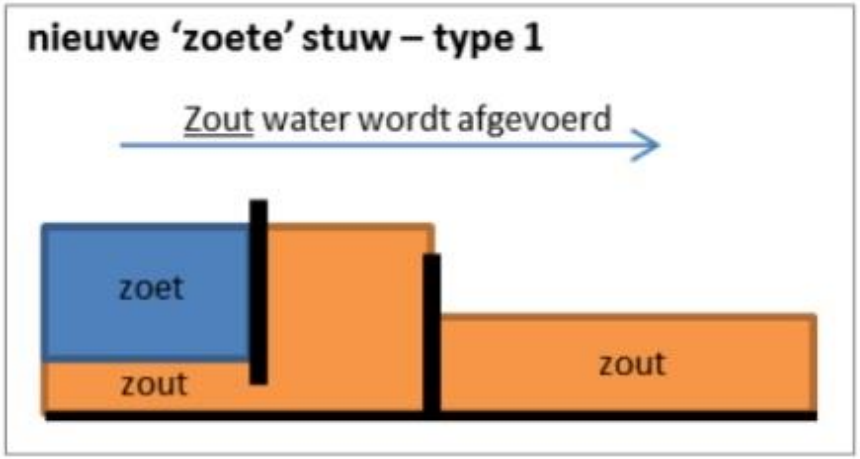
nieuwe 'zoete' stuw – type 1
Zout water wordt afgevoerd
zoet
zout
zout

7. Simulatie

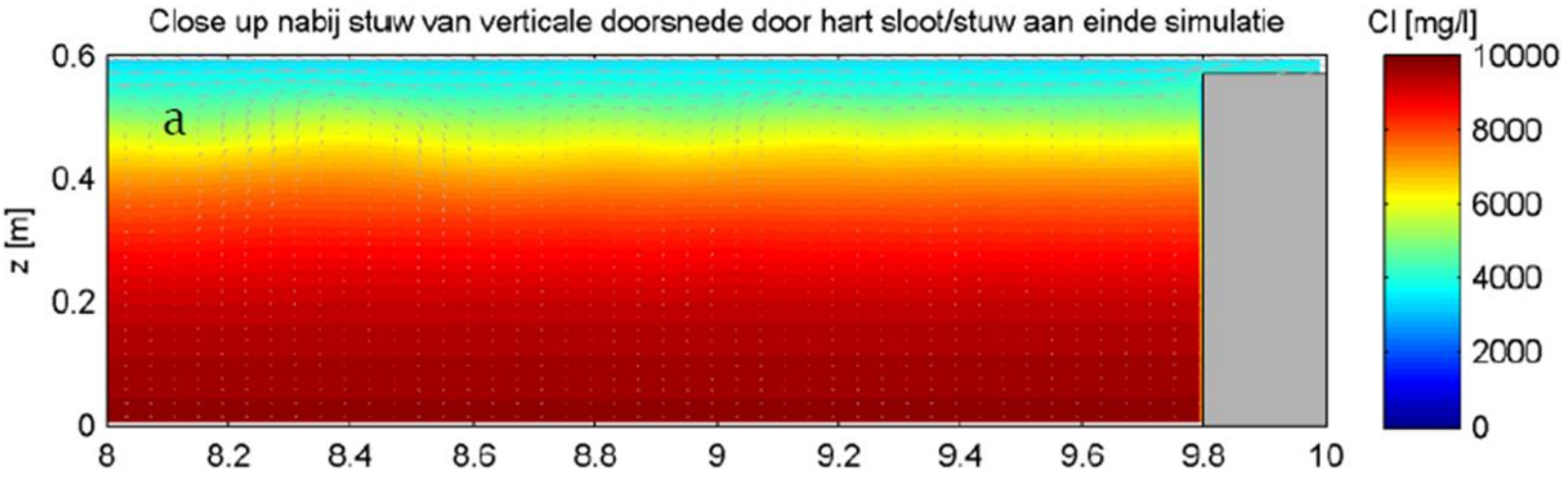
Close up nabij stuw van verticale doorsnede door hart sloot/stuw aan einde simulatie
Cl [mg/l]
a
z [m]
0.6
0.4
0.2
0
8
8.2
8.4
8.6
8.8
9
9.2
9.4
9.6
9.8
10
10000
8000
6000
4000
2000
0

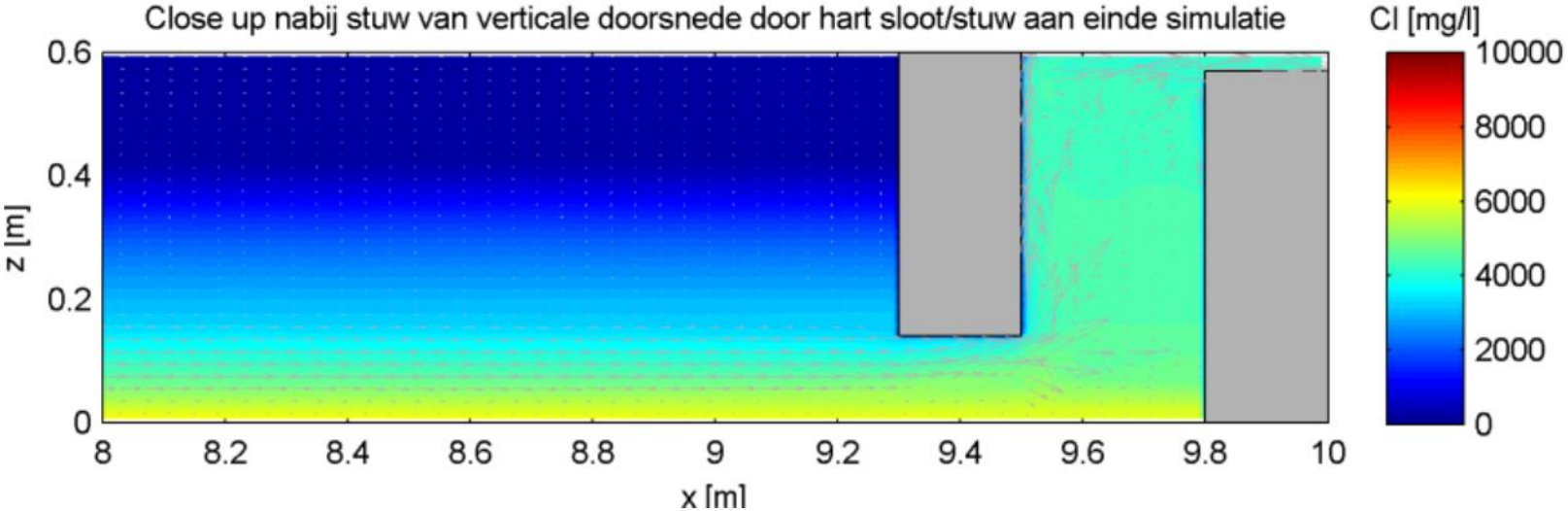
Close up nabij stuw van verticale doorsnede door hart sloot/stuw aan einde simulatie
Cl [mg/l]
z [m]
0.6
0.4
0.2
0
8
8.2
8.4
8.6
8.8
9
9.2
9.4
9.6
9.8
10
x [m]
10000
8000
6000
4000
2000
0

8. Afspraken consolideren

- Texel water document

Onderwerp	§	Wie	Wanneer	€
Benutten kennis en ervaring project Spaarwater voor Texel		HHNK, Agr. Sector		
Onderzoek naar economische waarde van zouttolerante gewassen voor de agrarische sector van Texel	2.2.2	Agr.sector		
Onderzoek naar een economische rendabele inzet van peilgestuurde drainage		Agr.sector i.s.m. STOWA		
Opzet eenvoudig peilbuizennetwerk in landbouwpercelen, in relatie tot vrijwilligersmeetnet grond- en slootwaterstand	2.2.2.	Agr.sector		
Experimenteren met peilopzet in het primaire systeem	2.2.3	HHNK		
Beleidsregels 'kunstwerken' van HHNK minder strikt toepassen, zodat makkelijker water kan worden vastgehouden	2.2.3			
Afstemming grondgebruik	2.2.3	Agr.sector en waterbeheerder		
Functieverandering en Functieruil	2.2.3	Gemeente/Provincie		
Pilot: benutting Effluent Everstekoog voor Eijerland	2.2.4	HHNK en Agr.sector		
Onderzoek naar grootschalige buitendijkse opslag van zoetwater afkomstig uit het neerslagoverschot	2.2.5			

9. Goede relatie met formeel beleid

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

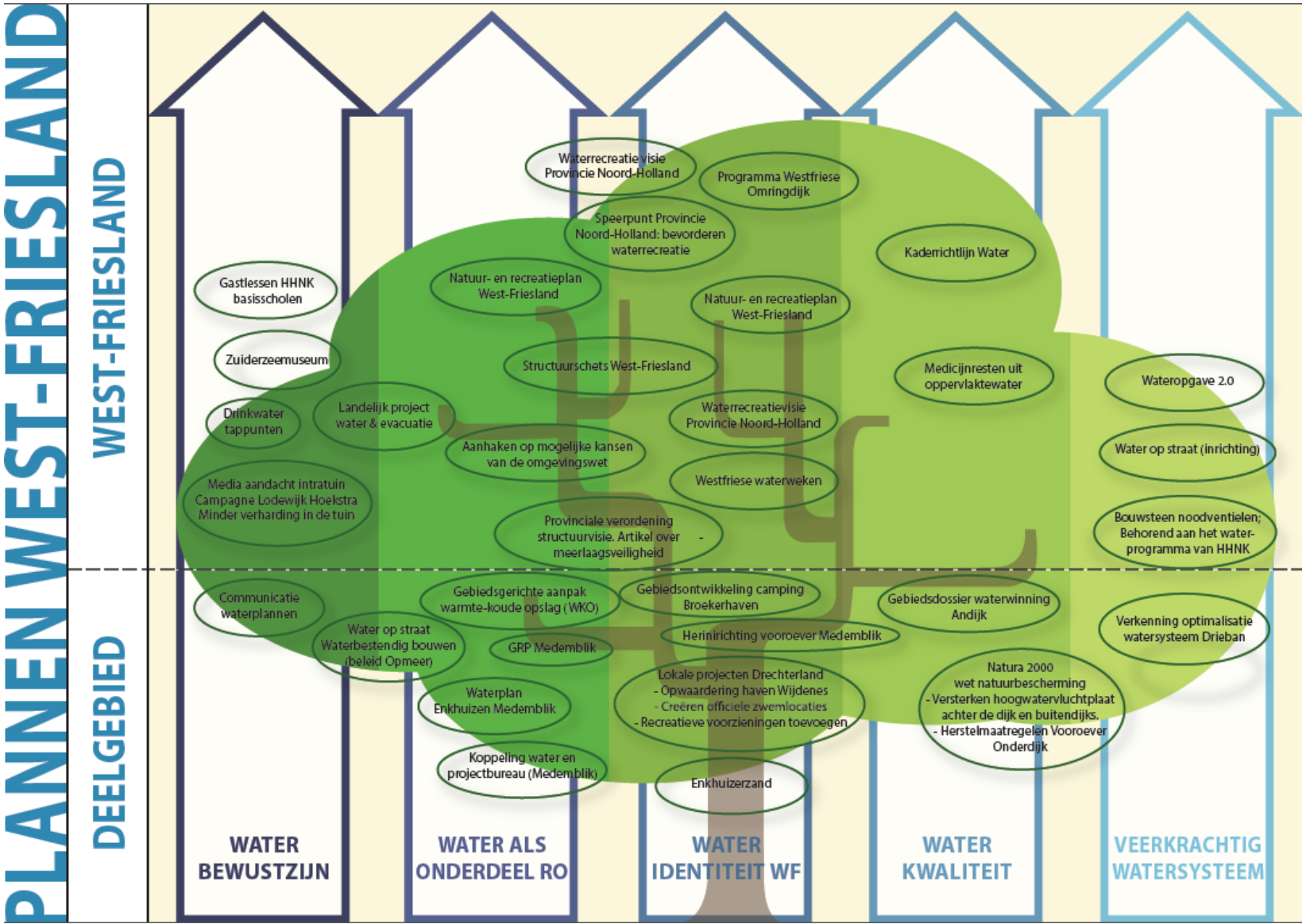

9. H2O West-Friesland

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

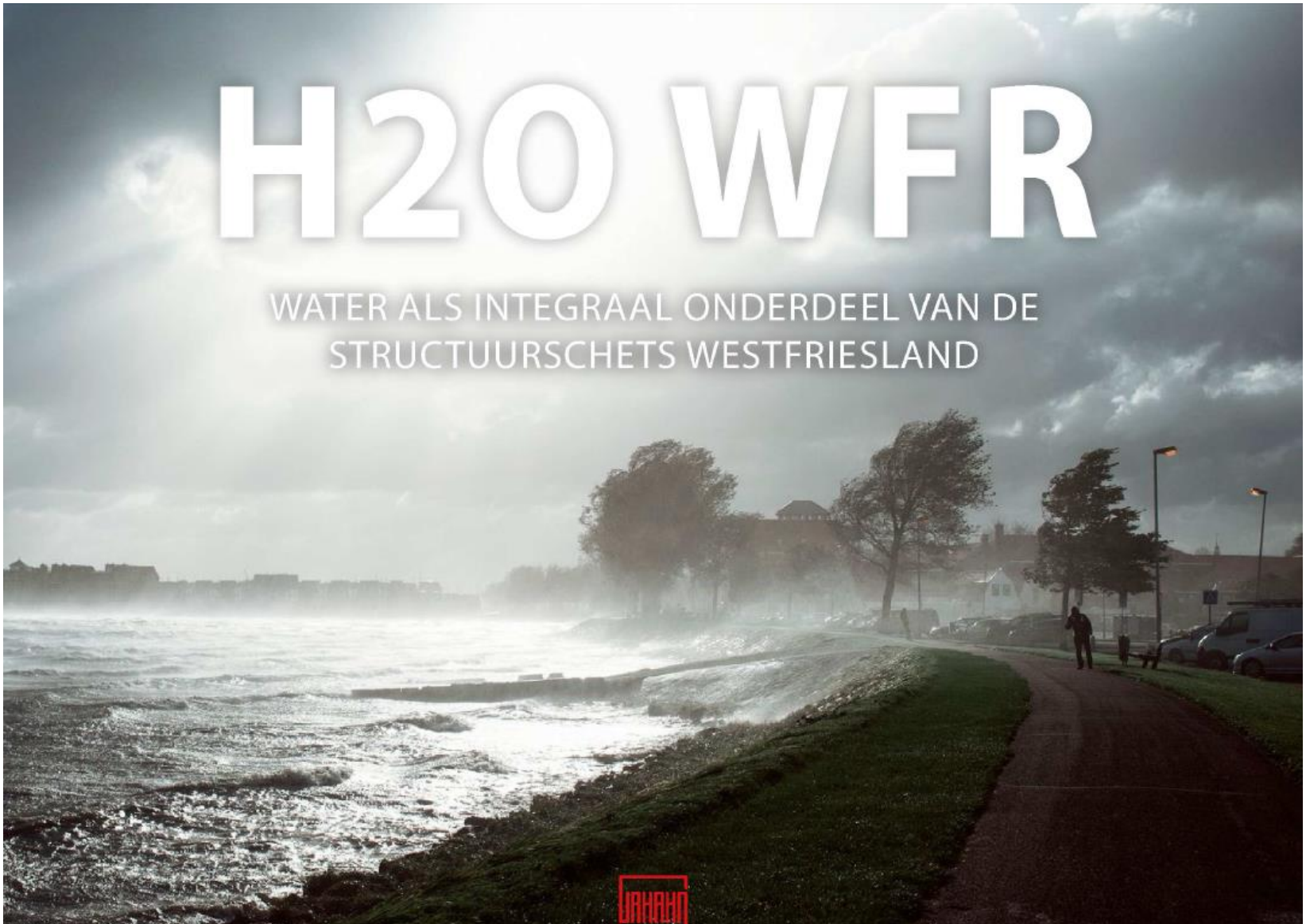

9. Knelpunten

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Overzichtskaart: het systeem en ambities voor klimaatadaptatie, waterveiligheid en multifunctionaliteit.

Waterrobuust bouwen (maximale waterdiepte bij overstroming)

- 2,50 - 5,00m: faciliteren verticale evacuatie
- 1,50 - 2,50m: maatwerk op gebouwniveau
- 0,30 - 1,50m; integraal ophogen nieuwbouw
- tot 0,30m

Medegebruik van dijken

- 1 Waterwonen
- 2 Bouwen op en rond de dijk (Enkhuizen - Medemblik)
- 3 Autovrije dijk tussen Hoorn en Enkhuizen

Klimaatadaptatie

- Waterkringlopen
- Knelpunt hittestress
- Knelpunt wateroverlast
- Knelpunt verdroging

Beleefbaar Binnenwater

- Compleet vaarroutenetwerk
- Voorbeeldlocaties ondernemen aan/met water

Evacuatie

- Lokale maatregelen die voorkomen dat tunnels onderlopen

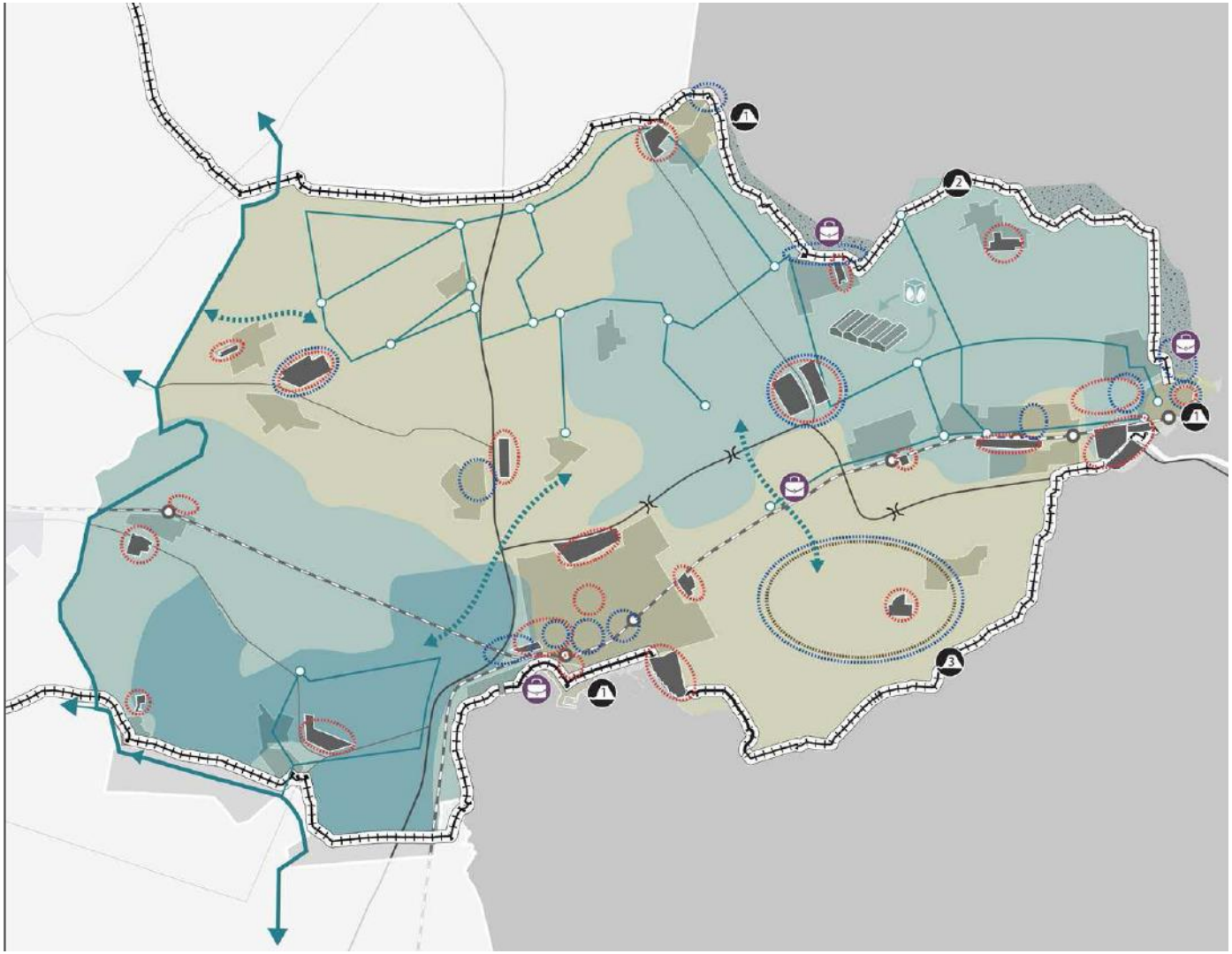

9. Wateragenda voor West-Friesland

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Kansenkaart / uitvoeringsagenda

- Autovrije dijk (tussen Hoorn en Enkhuizen)
- Ontwikkeling doorgaande vaarroute binnenwatersysteem
- Kromme Leek: doorlopende fiets/wandelroute realiseren.
- Waterwonen / dijkwonen; langs de kust.
- Icoonproject klimaatadaptatie: (water)plein Streekhof.
- Samenwerken aan waterkringlopen
- Waterkerend landschap: onderzoek.
- Kansen voor integrale gebiedsontwikkelingen met water

9. Waterrecreatie

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

10. Onverdachte gastheer

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

- HHNK met een procesrol

Het is een proces, geen project…

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Ervaringen tot nu toe

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

- Waterbewustzijn sterk vergroot.
- Op de grenzen van onze taken is veel samenwerking en winst te vinden.
- Niet eenvoudiger, maar wel slimmer.
- Ontwikkelproces organisatie, naar het gebied meer optreden als één organisatie.